

§§ 9—10, ændringsforslag nr. 8, § 11, således ændret, og § 12 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af første behandling af forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1955 til 31. marts 1956.

Forhandlingen genoptoges.

Kolbjørn: Efter den højtærede finansministers svartale i tingets møde den 7. ds. vil jeg samle, hvad jeg har at sige, om nogle enkelte punkter.

Jeg lyttede med interesse til den konservative ordfører, det ærede medlem hr. Thestrups indlæg i debatten og bemærkede mig, hvor stærkt han betonedede nødvendigheden af, at staten og de bevilgende myndigheder i den nuværende situation udviste sparsommelighed. Hertil kan det ærede medlem sikkert få almindelig tilslutning. Når det ærede medlem formulerer spareparolen i enkelte fyndord af forskellig alder og oprindelse, virker det ligefrem inciterende. Man ser for sig et sidste opbud fylkes om Frederik VI og det ærede medlem hr. Jensen-Broby. Vi vil også gerne være med i denne borgervæbning; vi kunne jo også tilføre den anerkendte forkæmpere for sund offentlig økonomi. Jeg tænker f. eks. på Jens Jensen, den første socialdemokrat i vort land, der fik ledelsen af og ansvaret for offentlige finanser over en længere årrække. Dengang kan jeg forstå der var tvivl om, hvorvidt en malersvend kunne magte en sådan opgave. Det er på baggrund af tidens forestillinger vel heller ikke mærkeligt, at mange stod forsigtigt afventende, for ikke at sige fulde af frygt overfor en socialdemokratisk finansledelse. Alle ved, hvorledes borgmester Jensen opnåede at samle ubegrænset tillid og blive symbolet på urokkelig soliditet. Jeg kunne også nævne Bramsnæs, den

første socialdemokratiske finansminister i vort land. Hans første gerning som minister var i et cirkulære at indskærpe — jeg udbeder mig tilladelse til et citat her og i det følgende —

„at grænserne for bevillinger ikke må overskrides,“
samt at

„mulige besparelser, der kan fremkomme enten ved prisfald eller ved, at foranstaltninger ikke behøver at udføres i det oprindelig påtænkte omfang eller indenfor den påtænkte tid, i videste omfang gennemføres og kommer statskassen tilgode“.

Hans næste var at forme finansloven efter forretningsmæssige, økonomisk holdbare synspunkter, at fremlægge en ærlig finanslov, som man sagde i 1924.

Jeg har tilladt mig at nævne dette for at understrege den vægt, mit parti altid har lagt på orden og fasthed i den offentlige økonomi. Jeg tror, at legenden om, at det konservative folkeparti og venstre er sparsommelige og ansvarsbevidste, medens socialdemokratiet er ødselt og letsindigt, kun fanger få, naive sjæle. Vi må, når vi vil holde os til realiteterne, spørge: Hvad vil de konservative og venstre spare; hvor meget mener de at kunne nedbringe hovedsummerne på budgettets udgiftsside?

I den henseende var det ærede medlem hr. Thestrups tale, når man fulgte dens enkeltheder, jo tydelig nok. Her lovedes ikke de vidtrækkende besparelser, man nogen steder anser for opnåelige, ikke de hundreder af millioner, som f. eks. „Jyllandsposten“ i den ledende artikel den 4. december erklærer der sagtens må kunne præsteres. Jeg må forstå det ærede medlem hr. Thestrup således, at han først og fremmest ønsker udvist den største agtpågivenhed overfor udgiftsførøgelser og nye opgavers optagelse. Det er et adskilligt mere nøgternt synspunkt, end man til tider møder i den politiske agitation.

Forholdet er ikke, som jeg ofte har set påstået, bl. a. i den nævnte artikel i „Jyllandsposten“, at regeringen øser penge ud med begge hænder. Statens finanser, forholdet mellem driftsindtægter og -udgifter, er og har i en årrække været i bedste orden. Ellers havde vel heller ikke samtlige det konservative folkepartis og venstres med-

[Kolbjørn.]

lemmer stemt for både den gældende finanslov og den sidst vedtagne tillægsbevillingslov og hvert eneste af de 1198 ændringsforslag til de to lovforslag. Hvad der skiller os og de to tidligere regeringspartier på dette område, er ikke større eller mindre sparsommelighed, men forskellig opfattelse af, hvilke opgaver det offentlige skal give sig af med, og hvorledes skattebyrderne skal fordeles. Rent praktisk kræver forholdene i dag efter mit skøn, at man ved det fortsatte reformarbejde nøje overvejer følgerne af ethvert skridt og derefter tager skridtene i den rækkefølge, deres betydning angiver.

Denne debat og hele den offentlige diskussion siden udgangen af august måned synes mig at have vist, at de to store problemer af finansiel art er forsvarsudgifterne og statens støtte til boligbyggeriet. De betydelige nedsættelser af statens udgifter, regeringen af valutamæssige hensyn har gennemført, betyder vidtrækkende besparelser på drifts- og anlægsudgifterne til forsvaret. De tidligere regeringspartier, særlig det konservative folkeparti, har beklaget disse nedsættelser. Ydermere fremgik det af de oplysninger, den højtærede forsvarsminister gav tinget under åbningsdebatten den 20. oktober, at de tidligere regeringspartier overfor NATO havde stillet yderligere skridt i retning af snarlige genindkaldelser i udsigt; alt i alt ville disse partiers stilling betyde, at vi skulle have skaffet dækning for flere hundrede millioner kroner udover de til forsvarsudgifter opførte. Vi har ikke fået oplysning om, hvorledes man ville fremskaffe dette store beløb; befolkningen måtte jo under en eller anden form udrede det, men en besparelse ville det under ingen omstændigheder blive.

Boliglovgivningen er mindre et spørgsmål om direkte statsudgifter end — i den hidtidige form — om långivning med deraffølgende konsekvenser for kapitalmarkedet, for rentesatser og beskæftigelsesniveau. Iøvrigt er baggrunden for mange af de rejste spørgsmål ikke statens egne finanser, men den omstændighed, at de offentlige udgifter i dag øver en meget vidtrækkende indflydelse på landets økonomi, ikke mindst hvad investeringerne angår. Da hele boliglovgivningen i

disse dage er til behandling i tinget, skal jeg dog ikke gå nærmere ind herpå.

Jeg vil gerne give tilslutning til de betragtninger angående finansudvalgets arbejdsform, som det ærede medlem hr. Thestrup udfra sine erfaringer anstillede. Efter min opfattelse er det væsentlige i dette spørgsmål for det første, at de skiftende regeringer fremsætter alle forslag vedrørende egentlige lovgivningsspørgsmål her i tinget; for det andet, at alle bevillinger såvidt muligt optages på et af de årlige finanslovforslag, således som fremhævet af tingets formand, det ærede medlem hr. Gustav Pedersen, og for det tredje, at tillægsbevillingslovforslaget forelægges på et tidligere tidspunkt. Jeg ønsker at understrege, at de aktstykker, som de enkelte ministerier tilstiller finansudvalget med anmodning om enkeltbevillinger, ikke alene officielt tilstilles pressen, men er til rådighed i et betydeligt antal eksemplarer i tingets læseværelse, så at ethvert medlem kan gøre sig bekendt med dem inden drøftelserne i finansudvalget og, om det skønnes ønskeligt, gøre sit partis formand eller enkelte medlemmer bekendt med de forskellige synspunkter, ligesom sagerne eventuelt vil kunne fremdrages som spørgsmål i tinget.

Jeg understreger påny, at påstanden om, at finansudvalget har tilrevet sig lovgivningsmyndigheden, svæver — for at anvende det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens vending — i den blå luft. Ethvert bevillingsforslag behandles alene på grundlag af en indstilling fra en ansvarlig minister. Hvis der gennemførtes en ordning, hvorefter finansudvalget blev en art lille lands ting med referenter og stenografer, ville dette afsløre to ting: at drøftelserne i udvalget er rent saglige, og at finansudvalget som finansministeriet under den forudgående kritiske gennemgang af indstillingerne stedse bestræber sig på at bringe udgifterne ned.

Må jeg iøvrigt ganske for egen regning nævne den tanke, jeg kort antydede i mit første indlæg: en anden behandling af finanslovforslaget her i tinget, hvor de enkelte afsnit opføres som punkter på dagsordenen. Jeg tænker mig disse forelagt med fornødent referat af drøftelser, redegørelser og eventuelle samråd med mini-

[Kolbjørn.]

stre af medlemmer af finansudvalget, som under hvert afsnits behandling må gennemgå de enkelte paragraffer. Derefter skulle enkeltheder kunne fremføres af interesserede medlemmer og fagministrene kunne udtale sig. Dette var måske en mulighed for at få det saglige indhold af dette omfattende lovkompleks bedre belyst. Tingets anden behandling af finanslovsforslaget har jo i en årrække været rent formel, og tredje behandling plejer at foregå på et tidspunkt, da den nødvendigvis må være ret summarisk og der kun er mulighed for at svare ja eller nej til de allerede stillede ændringsforslag. Jeg tror, vi burde se på denne andetsteds anvendte behandlingsform i det af tinget nedsatte udvalg angående tillægsbevillingslovsforslagets behandling og finansudvalgets arbejdsform.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens udtalelser vedrørende stabiliteten i statsbudgettet og pengepolitikken har den højtærede finansminister svaret på. Jeg har nogle bemærkninger til et par andre punkter af det ærede medlems tale. Den reservation, med hvilken det ærede medlem udtrykte sig vedrørende finanslovens ændrede opstilling, forbavsede mig — det tilkommer ikke mig at give anvisninger, det være sig langtfra — men jeg troede faktisk, at arbejdet i udvalget vedrørende statsbudget og regnskab var sket i nærmere føling med det ærede medlem. Det forberedende arbejde har dog stået på siden ca. 1950, altså også i det ærede medlems ministertid. Indstillingerne er forberedt af ledende tjenestemænd fra finansministerium, hovedbogholderi og hovedrevisorater; og i selve finansudvalget, hvor man har gennemdrøftet dem, er alle de store partier repræsenteret. Nu, da udvalgets arbejde er begyndt at finde praktisk udtryk, må det selvfølgelig gøres til genstand for drøftelser her og i finansudvalget med afvejning af fordele og mangler. Under denne vurdering vil det ærede medlems betragtninger være sikret udelt opmærksomhed.

Må jeg anstille nogle foreløbige betragtninger vedrørende en af hovedindvendingerne. De er af mere teknisk end politisk natur, men formentlig af en vis principiel interesse ved denne første behandling.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristen-

sen kritiserede, at der på finanslovsforslaget kun beregnes rente af den i statens forretningsmæssige virksomheder anbragte kapital. Siden 1925 har man også belastet statens andre faste ejendomme og anlæg med en renteudgift, der overførtes som indtægt til finanslovens § 3. Det var utvivlsomt et meget stort fremskridt, da Bramsnæs i sit første finanslovsforslag på grundlag af overvejelserne i statsregnskabskommissionen af 1921 gennemførte forrentning og afskrivning i statshusholdningen. Vi kan kun bedømme resultatet af en driftsvirksomhed, hvis der beregnes rente og afskrivning af kapitalen; uden dette mangler vi et fast grundlag for bestemmelsen af priser og takster, men spørgsmålet er, hvorvidt det også er af praktisk værdi at beregne rente af alle øvrige aktiver. Jeg erkender gerne, at jeg længe har anset dette for en selvfølge, men drøftelserne i det siddende udvalg vedrørende statens budget og regnskab har fået mig til at tvivle. Jeg har da også konstateret, at statsregnskabskommissionen heller ikke var så sikker. Den siger i sin betænkning af 1926, side 29 bl. a., at imod posteringen af renter

„vil der antagelig ikke blive gjort indsigelse, når talen er om statens indtægtsgivende virksomheder, men når man ikke begrænser sit forslag til disse alene, er det, fordi man ikke tør se bort fra den mulighed, at der også under §§ 8—25 findes eller kan opstå ejendomme og anlæg, hvor tilsvarende betragtninger i samme grad kan gøres gældende. Hvad man særlig har haft for øje, når talen er om bygninger under §§ 8—25, er tjenesteboliger, hvor den posterede leje jo er beregnet at skulle dække ejendommens driftsudgifter, samt de eksisterende og mulig senere tilkommende fabriktionsvirksomheder eller andre foranstaltninger, der kan tjene til fremskaffelsen af statens fornødenheder, og hvortil der kræves kapital.“

Det foreliggende finanslovsforslag har søgt at tage hensyn til betragtninger som de af statsregnskabskommissionen fremførte ved at samle alle forretningsmæssige virksomheder på § 2. Spørgsmålet om tjenesteboligers leje er jo i dag adskilligt mere kompliceret. På finansloven for 1954—55, altså den, vi i øjeblikket administrerer efter, fin-

[Kolbjørn.]

der vi under § 3 opført en formel indtægt på 50 mill. kr. som rente af statens faste ejendomme og anlæg udenfor driftsvirksomhederne; godt 10 mill. kr. heraf er dog en særlig post, rente af de såkaldte kulturbaner eller, som det hedder sidst i § 16. Ministeriet for offentlige arbejder: Forrentning af 226 mill. kr., som er anbragt i statsbaner, af hvilke der ikke for tiden beregnes rente på § 2 A. De øvrige ca. 40 mill. kr., er summen af en mængde forskellige rentebeløb, der dog for en dels vedkommende ikke kan findes direkte i finansloven, hvor de indgår i hovedsummer under de forskellige institutioner, men der opføres naturligvis rente rundt om i disses enkelte regnskaber, og enhver kan udfra statusposten i statsregnskabet udregne deres beløb.

Denne renteberegning skulle vejlede os med hensyn til udgifterne ved de forskellige institutioner; men gør den det? I almindelighed går vi ud fra anlægsværdien for det pågældende aktiv; det er den, man forrenter og afskriver. Det betyder for en lang række posters vedkommende, at værdien er fastsat under et forlængst svundet prisniveau. Der er ingen ensartet vurdering for institutioner af forskellig art. Hertil kommer, at disse anlæg jo ikke er tænkt baseret på forretningsmæssig drift, og det ville også være meget svært at fastsætte, hvad de ville indbringe, hvis staten kunne tænkes at afhænde dem. Basis for kreditydelse som en privatmands aktiver danner de jo ikke. Vi kan f. eks. af finansloven se, at Det kgl. Teater forrentes med 312 040 kr. og 61 920 kr. for henholdsvis gamle og nye scene. Vi kan regne os til, at Horsens statsfængsels bygning forrentes med 87 391 kr. og Christiansborg med 1 681 157 kr. årlig, men siger disse tal os egentlig noget? Kan de være os til praktisk vejledning? Mest ejendommeligt er måske tilfældet Prinsens Port i Fredericia. Den opføres blandt statens bygninger til en værdi af 5 340 kr., afskrives årligt med 1 pct., 50 kr., og forrentes med 4½ pct., 240 kr., årlig. Hvilken realitet

ligger der egentlig heri? Er denne historiske port et aktiv i økonomisk forstand? Kan den give udbytte, eller vil den kunne afhændes? Det er praktiske tilfælde af denne art, der får mig til at tvivle om det hensigtsmæssige i at opføre forrentning af statens ikke-forretningsmæssige virksomheder på en lang række poster rundt om. Finanslovens slutresultat påvirkes jo ikke, hverken i positiv eller negativ retning, heraf. Naturligvis må man ved investeringer også tage renten med i den vurdering, man anstiller over dispositionens rimelighed, men om dette bør medføre hele denne sum af formelle posteringer på finansloven, kan dog diskuteres.

Med hensyn til afskrivninger har forslaget jo ikke bragt nogen ændring i disses samlede sum, men man har undladt at fordele dem ud over de enkelte poster. Jeg er enig i, at det vil være af værdi i tilknytning til finansloven at have en oversigt over den støtte, staten yder til forskellige formål gennem billige lån. Helt præcist kan dette dog næppe angives. Det lader sig fastslå, hvilken renteindtægt de forskellige lån giver, selvom satserne til tider ændres; derimod kan det vel ikke nøjagtigt angives, hvilket lån og dermed hvilken renteudgift staten har påtaget sig til det enkelte formål. Helt logisk har den hidtidige fremgangsmåde ikke været. Man har tidligere søgt under boligdepartementet at give et tillempet udtryk for rentetilskud til nybyggeriet — det er dog ikke markedsrenten, der har været udgangspunktet — men man har ikke opført den rentelettelse, der ydes til udlån til husmandsbrug under landbrugsministeriet, heller ikke de faktiske tilskud, som staten yder en række privatbaner ved at tegne aktier, der praktisk talt intet udbytte giver, posteret under ministeriet for offentlige arbejder. Det er de store poster; boliglånene er helt dominerende, men tilsvarende findes lån til højskoler, tekniske skoler, håndværkere og fiskere og meget andet, der måtte have været posteret med rentetab under de pågældende ministerier,

[Kolbjørn.]

såfremt man fuldtud ville have markeret statens støtte. Summerne findes i dag som bekendt i alle enkeltheder på det trykte statsregnskab som underbilag til status.

Må jeg sluttelig bemærke følgende. Jeg citerede i mit første indlæg en artikel i „Finanstidende“ af 26. november af dr. polit. Jørgen Pedersen. Det gør mig ondt, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen mener, at jeg her kun fandt sådanne steder frem, der var vendt mod de tidligere regeringspartier. Det vil fremgå af fortrykket, at jeg alene citerede Aarhusprofessorens skildring af situationen under kreditstramningen. Jeg tog netop ikke de polemiske afsnit med. Da det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen meddeler, at han ikke har læst denne artikel, skal jeg ikke undlade at nævne, at professor Jørgen Pedersen i fortsættelsen giver en fremstilling af de synspunkter, der, som han siger, under den forrige likviditetskrise lanceredes af den daværende finansminister, Thorkil Kristensen, og opgør, hvilken yderligere voldsom kreditstramning disses anvendelse ville have medført. Professor Jørgen Pedersen, hvis almindelige liberale synspunkter jeg forudsætter bekendt, erklærer herefter:

„Man får kuldegysninger ved at forestille sig virkningerne af en sådan handle-måde.“

Heller ikke hvad angår bladet „Social-Demokraten“s fremstilling, har det ærede medlem ret. Han citerer øjensynlig dettes ugentlige økonomiske kommentar i udgaven for 29. november; at bladet allerede den 27. november på fremtrædende plads bragte en udførlig omtale af professor Jørgen Pedersens artikel, må det ærede medlem have overset, skønt han synes at være en ivrig læser af „Social-Demokraten“.

Thorkil Kristensen: Det er en underlig form for debat, der føres mellem den højtærede finansminister og partiernes ordførere om finanslovforslaget. Den 24. november, altså for snart 3 uger siden, holdt den højtærede minister sin fremsættelsestale. Så svarede ordførerne den 2. december. Den højtærede minister svarede igen den 7. december, og nu er vi nået frem til den 14. december, inden vi skal svare på den højtærede ministers tale af 7. december,

som jo de fleste af de tilstedeværende og sikkert endnu mere de mange fraværende medlemmer af det høje ting i mellemtiden lykkeligt har glemt. Det har jo ikke meget at gøre med debat i ordets egentlige betydning. Jeg synes derfor ikke, at det vil tjene noget egentligt formål, at jeg går udførligt ind på den højtærede ministers tale sidste gang, da det jo ville betyde, at jeg dels af hensyn til hukommelsen måtte gentage, hvad den højtærede minister sagde sidst, og dels måtte give mine svar derpå.

Et lidt mere frisk svar kan jeg jo give det ærede medlem hr. Kolbjørn, som igen drog professor Jørgen Pedersen frem til beskuelse. Jeg vil gerne om disse bemærkninger sige, at det, som for mig var det centrale dengang, var dette, at professor Jørgen Pedersen i sin artikel havde taget den konsekvens af sine synspunkter, at det gjorde egentlig ikke så meget, hvordan det gik med kronekursen. Jeg går ud fra, at det ærede medlem hr. Kolbjørn ligesom jeg ikke deler denne konklusion. Derfor fraråder jeg, at man støtter sig til betragtninger, der fører ud i en sådan konklusion.

Jeg skal iøvrigt ikke gøre mange bemærkninger til det ærede medlem hr. Kolbjørn. Han mente, at jeg havde haft kontakt med arbejdet om den nye budgetform. Det havde jeg naturligvis i sin tid; men det er jo over et år siden, jeg forlod finansministeriet, og derfor kendte jeg ikke den endelige form, før jeg nu så finanslovforslaget på bordet. Jeg mener stadig, at det er misvisende, at forrentning og afskrivning af samtlige ejendomme ikke behandles efter lignende regler som for statsvirksomhedernes vedkommende; vi skal jo også være økonomiske, når vi investerer i skoler, hospitaler og andre ting, og derfor gælder de økonomiske grundbetragtninger også dér. Men jeg skal iøvrigt ikke gå ind på budgetformens enkeltheder, da jeg går ud fra, at spørgsmålet hører hjemme i finansudvalget.

Derimod vil jeg gerne kommentere den højtærede finansministers økonomiske betragtninger en lille smule. Jeg synes stadig, at der er en tilbøjelighed til skønmaleri, selvom jeg godt kan se, at den er afdæmpet lidt. Den højtærede finansminister sagde, at han, da han talte om den aftagende stigningstakt i statsudgifterne, havde taget hensyn til den forskydning, der ligger i refusio-

[Thorkil Kristensen.]

nen til kommunerne. Det er nok muligt, at den højtærede minister har taget hensyn til denne i sine overvejelser, men i de tal, der er forelagt os, er der ikke og kan der ikke være taget hensyn til den. Alt, hvad jeg påviste, var, at den reelle stigning er lidt større, end tallene viser.

Så sagde den højtærede finansminister, at nu var der lagt loft over forsvarsudgifterne i dette og næste finansår. Ja, men umiddelbart efter at den højtærede minister havde talt, kom den højtærede forsvarsminister op og påviste tydeligt, at vi i de kommende år måtte regne med stigende driftsudgifter til forsvaret. Det var netop denne langtidstendens, der havde min interesse; den er jo ganske naturlig, for i den nuværende opbygningsperiode, hvor anlægs- og anskaffelsesudgifter har været hovedsagen, har vi fået så meget refunderet, først af NATO, siden og navnlig af USA, og det får vi ikke i samme grad i de kommende år. Jeg vil derfor stadig mene, at den reelle stigningstakt på længere sigt er større, end vi fik indtrykket af.

Hvad angår obligationssalget, mente den højtærede minister, at jeg særlig havde tænkt på april kvartal. Mine udtalelser var ikke så udpræget kalenderprægede; men det er rigtigt nok, at jeg særlig havde forårs månederne i tankerne, og når man ser på nationalbankens balance pr. 1. april i år, viser den os, at pengemængden var steget ca. 100 mill. kr. siden november i fjor, skønt der havde været en tilbagegang i valutastillingen på andre ca. 100 mill. kr. Dengang havde der altså været penge i landet til et fremstød for obligationssalget, og mit argument var, at hvis dette var sket samtidig med en neddæmpning af byggevirksomheden, var vi ikke kommet så langt ud. Det er den højtærede minister formentlig ikke uenig med mig i, når det kommer til stykket.

Lidt senere talte den højtærede minister om realkredit og anstillede sig, om jeg så må sige, lidt forundret og halvt forarget over, at jeg havde tilladt mig at sammenligne stigningen i landbrugets lån med bankernes udlån. Det havde naturligvis været bedre, om jeg kunne have sammenlignet landbrugets lån med byerhvervenes lån; men da der ikke foreligger nogen statistik over dette, tog jeg det tal, som jo nok trods

alt ligner det mest, og vi ved begge, at bankernes udlån til landbruget spiller en meget ringe rolle. Det er rigtigt, som den højtærede minister henviste til, at landbruget har haft en række gode indtjeningsår, det har de fleste erhverv her i landet haft, men landbruget hører til dem, der har haft de bedste. Derfor er jo også formueværdierne i landbruget steget betydeligt, sådan som en oversigt, der kom fra det statistiske departement for et par uger siden, viste. Men det, som er i vejen, er jo dette, at disse formueværdier er så vanskelige at belåne. Den pågældende oversigt fra departementet viste, at landbrugets gæld i forhold til aktiverne var gået ned fra 65 pct. i 1937 til 35 pct. i år, altså til lidt over halvdelen, skønt der gaves en lang række eksempler i den samme oversigt på, at man havde søgt at få større lån gennem forskellige kanaler. Tilbage bliver altså — det har den højtærede minister heller ikke modsagt — at de betydelige værdier, der findes i landbruget, kun i ringe grad kan belånes på grund af realkreditens forhold, og derfor mener jeg stadigvæk, det haster med realkreditkommissionens arbejde.

Jeg udtalte i denne forbindelse det håb, at regeringen ville vise den klogskab at meddele, at den ikke agtede at fremsætte grundskyldforslaget fra kommissionsbetænkningen. Dette håb gik jo ikke i opfyldelse. Til gengæld er der nu udsigt til, at forslaget ikke bliver vedtaget, og så er der vel ikke sket så stor en skade ved, at det er blevet fremsat. Jeg benytter lejligheden til i denne forbindelse at gentage min henstilling til den højtærede minister om at overveje en udskydelse af vurderingen på grund af de usikre forhold, en henstilling, som jeg nærmere begrundede. Den højtærede minister kom ikke ind på dette i sin svartale; jeg ved ikke, om jeg må gå ud fra, at den, der tier, samtykker; ellers beder jeg om et mere direkte svar.

I sin omtale af den økonomiske politik — en omtale, som jeg iøvrigt ikke skal gå nærmere ind på, da den jo var ganske kortfattet — stillede den højtærede minister mig et spørgsmål, idet han spurgte, om jeg mente, at vi kunne få den fornødne bedring af statsfinanserne udelukkende gennem en, som han sagde, yderligere begrænsning af boligtilskuddene. Dertil må jeg nu for det første

[Thorvil Kristensen.]

sige, at jeg forstår ikke ordet „yderligere“ i denne forbindelse, for hidtil er der jo ikke sket nogen begrænsning, og „yderligere“ plejer man på dansk kun at tale om, når der går noget i forvejen. Der er sket en omlægning, men nogen indskrænkning er der ikke sket.

Iøvrigt er det misvisende, når den højtærede minister ved denne form for spørgsmål søger at bibringe tinget den opfattelse, at jeg udelukkende havde henvist til boligtilskuddene, for det, jeg sagde, var, at der fandtes en række tilskudsordninger med boligtilskuddene i spidsen. Dermed mener jeg, at dette er det største eksempel; men der er naturligvis andre, jeg kunne godt remse dem op, men jeg kan nøjes med at henvise til min tale i fjor, hvor jeg var inde på nogle af disse ting, og jeg kan henvise til den tidligere regerings begyndende afvikling af tilskudsordninger. Vi mener altså, der er mere at gøre på disse punkter; det kommer vi jo nok tilbage til i den kommende tid.

Men navnlig vil jeg, når den højtærede minister understregede, at vi skulle være tilbageholdende med udgifterne, pege på, at dette må ikke mindst gælde med nye udgifter, og der kan jeg ikke lade være med at nævne, at det forekommer mig betænkeligt og uklogt, når den højtærede finansminister så sent som i forrige uge i Nationaløkonomisk Forening efter „Social-Demokraten“s referat har sagt følgende, som jeg beder om den højtærede formands tilladelse til at citere:

„Det er ikke nødvendigt at standse det sociale reformarbejde, men reformerne må naturligvis betales.“

I modsætning dertil mener jeg, at det på grund af landets økonomiske forhold er nødvendigt, at vi tager en pause med hensyn til udgiftskrævende reformer. Jeg står ikke ene med denne opfattelse. Jeg kan nævne, at mit partis formand, det ærede medlem hr. Erik Eriksen, har sagt det samme i flere taler i den sidste tid, senest i Skærbæk i lørdags. Og jeg må indrømme, at når den højtærede minister mener, at vi uanset den nuværende situation ikke behøver at vente med udgiftskrævende reformer, så forstår jeg slet ikke hans tale om, at der skulle være en, som han sagde, glædeligt aftagende stigningstakt i statens udgifter; det kan der i

hvert fald ikke blive, hvis vi skal have udgiftskrævende reformer i øjeblikket.

Det er jo den slags udtalelser, der gør, at man stadig mange steder i landet spørger, hvor alvorligt det er ment, når socialdemokratiet er blevet omvendt til en forsigtighed, som var partiet fjern i fjor. Hvor meget holder disse advarsler? Hvor længe vil man fastholde den nuværende linie? Vil det blive sådan, at hvis vi hjælper regeringen til bedre statsfinanser i øjeblikket, så vil noget sådant i løbet af forholdsvis kort tid danne springbræt for nye lempelser og nye udgiftsforøgelser, sådan at vi styrer ud i en ny valutakrise? Det økonomiske hovedspørgsmål er stadig: Kan socialdemokratiet befæste det indtryk, at det har fået en mere realistisk indstilling til vor økonomiske situation? Det var med henblik herpå, jeg lagde så stærk vægt på de langtidsundersøgelser af vore økonomiske muligheder, som jeg har fremhævet. Jeg tror, det vil være klogt af den høje regering at afvente disse vurderinger, før man holder nye taler om, at vi kan jo godt gå videre med udgiftskrævende reformer.

Thestrup: Jeg vil gerne begynde med at takke den høje regering, fordi den så hurtigt efter, at ønsket om en ny huslejelov og en ny byggestøttelov var fremsat, kom med sit forslag til en ny huslejelov. Det er min opfattelse, at en fornuftig ordning af husleje- og byggestøtteforholdene er en af de vigtigste betingelser for, at valutaforholdene kan bedres.

Den højtærede finansminister spurgte, hvad jeg mente med, at mit parti kun ville gå med til en folkepensionsordning, når den finansielt hvilede i sig selv. Ja, jeg må erkende, at det udtryk, jeg brugte, ikke var så klart. Men jeg mener med det, jeg sagde, at før valutasisuationen er væsentligt forbedret, bør vi ikke gå til en folkepensionering, der medfører større udgifter for staten eller som medfører større skatteudskrivning. Der er således forskel på den højtærede finansministers opfattelse og min. Det, der er mit hovedsynspunkt, er, at vi ikke må gå til udgiftskrævende reformer, før produktionen og de økonomiske forhold kan bære dem. Jeg vil tilføje, at jeg håber, at vi snart bliver i stand til igen at bære udgiftskrævende reformer, og af disse står

[Thestrup.]

for mig så ganske givet folkepensioneringen som den vigtigste og som den, vi først bør gå til.

Jeg kan ganske slutte mig til de udtalelser, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen fremsatte om en pause i reformerne, indtil der er sket en virkelig forbedring af vor valutabalace og vore økonomiske forhold.

Den højtærede forsvarsminister sagde, at venstre og det konservative folkeparti ønskede forsvarsudgifterne sat op. Er det nu ikke at forenkle spørgsmålet i altfor høj grad? Forholdet er dog vel det, at venstre og det konservative folkeparti ønskede, at vi af hensyn til selve formålet med at give disse mange penge ud til forsvaret, nemlig hensynet til landets sikkerhed, ønskede at blive ved det, der nu engang var besluttet. Det er naturligvis rigtigt, at det medførte større udgifter, end det gør nu efter den noget reducerede ordning. Men ingen ønsker — heller ikke venstres og det konservative folkepartis medlemmer — større udgifter end nødvendigt, tværtimod er vi vel allesammen mere end villige til at spare på ethvert område af militærbudgettet, hvor det kan ske uden nogen forringelse af sikkerheden. Det er vist ikke helt galt at sige, at når der skal træffes afgørelse om militærundergifterne, så må det ske efter en afvejelse af på den ene side hensynet til, hvad landets sikkerhed kræver, på den anden side hensynet til, hvad landet økonomisk kan bære. Det er ved denne afvejelse, vi lægger forskellig vægt på de to hensyn, og jeg tror ikke, det kan nytte ret meget at diskutere spørgsmålet yderligere. Men der er een ting, som vi forhåbentlig alle kan blive enige om, og det er det vigtige i, at der ikke hele tiden bliver lavet om på ordningen, således at der nu kan blive nogenlunde rolige arbejdsforhold for forsvaret. Det var i og for sig det eneste, jeg udtrykte i mit første indlæg.

Det ærede medlem hr. Oluf Pedersen talte — som han har gjort så ofte før — om grundskyld. Jeg synes ikke, det er rigtigt at føre en grundskyldsdiskussion nu, så jeg skal ikke nærmere komme ind på det ærede medlems udtalelser. Jeg er ked af det, hvis det ærede medlem har fået den opfattelse, at jeg har sagt noget, som jeg ikke mener. Hvis der er noget galt i min opfattelse,

tror jeg, det ærede medlem skal søge fejlen i manglende forståelse og ikke i manglende god vilje til at finde det rigtige. Hvis der er mangler i min forståelse, er det ikke så mærkeligt, thi jeg tør sige, at den tilstand, som grundskyldsforslaget søger at gennemføre, er alt andet end klar.

Men når vi her under finanslovdebatten drøfter grundskyldsspørgsmålet i forbindelse med den finansielle og økonomiske tilstand, er det ikke grundskyldsforslagets enkeltheder, der interesserer os; det, der interesserer os, er, hvad gennemførelsen af det vil betyde for de forskellige erhverv her i landet. Og jeg kan ikke se andet, end at grundskyldsforslaget betyder forøgede skatter på landbrugsjorden uden nogen virkelig sikkerhed for tilsvarende lettelser. Så spørger jeg mig selv: Kan landbruget i øjeblikket bære større skatter, uden at det går ud over produktionen? Og det vil jeg besvare med at sige, at det tvivler jeg meget på. Derfor tror jeg ikke alene, det er meget dristigt nu at ville gå til gennemførelsen af et grundskyldsforslag, men jeg tror også, det er fornuftigt, at vi overvejer, om det er helt rigtigt nu at gå til den almindelige vurdering, der jo forestår, og som ganske givet vil betyde en forhøjelse, og måske en slet ikke så ringe forhøjelse endda, af landbrugets udgifter.

Der er ikke kommet nogen indsigelse imod det, jeg sagde i mit første indlæg om forskellen mellem generaldebatten og finanslovdebatten. Jeg tror, at det ville have betydning, om forskellen mellem de to debatter var klar.

Derimod er min partifælle, det ærede medlem hr. Poul Møller, uenig med mig i det, jeg sagde om finansudvalgets arbejdsform. Jeg vil give det ærede medlem en indrømmelse, og det er, at hvis det er muligt uden større vanskeligheder at få ordnet det således, at der bliver flere tillægsbevillingslove om året og ikke altfor mange udgifter bliver afholdt alene på finansudvalgets tilsgavn om at gå ind for bevillingen, så vil det være en fordel. Men jeg erkender, at jeg ikke synes, det i realiteten har så forfærdelig stor betydning. Jeg synes, vi er for tilbøjelige til ikke at ville anerkende den ligefrem rent forfatningsmæssige rolle, som de politiske partier spiller. Partierne er i virkeligheden blevet et mellemlid mellem

[Thestrup.]

det enkelte medlem i tinget og tinget som sådant. Man kan være tilfreds hermed, eller man kan være utilfreds hermed, men det er en kendsgerning. Det er gennem partierne, at de politiske dispositioner foretages. Da det at garantere en bevillings vedtagelse til sin tid — altså når tillægsbevillingsloven er til behandling — i høj grad er en politisk disposition, kan jeg ikke se nogen fare ved den gældende praksis, hvor partierne tager stilling til bevillingen, inden finansudvalget træffer sin afgørelse. Partierne garanterer dermed, at de går ind for bevillingen, efter at de har taget stilling til den. Partierne har altså reelt taget stilling, inden udgiften afholdes.

Men naturligvis: kan der findes en praktisk måde at ordne dette spørgsmål på, således at den formelle godkendelse af tinget foreligger, forinden udgiften afholdes, er det kun godt.

Endnu mere uenig er jeg med det ærede medlem hr. Poul Møller i det, han sagde om åbne møder i finansudvalget. Hvis det lykkes at finde en ordning, således at alle udgifter bevilges på en tillægsbevillingslov og altså efter en offentlig forhandling i tinget, inden de afholdes, så kan jeg ikke se andet, end at finansudvalgets behandling af de enkelte bevillinger bliver af samme forberedende karakter som behandlingen af ethvert forslag i ethvert andet udvalg, og her er vi dog vist alle enige om, at behandlingen ikke kan foregå offentligt. De udtalelser, det ærede medlem hr. Kolbjørn kom med om dette spørgsmål, kan jeg ganske slutte mig til.

Under den nugældende form kan det naturligvis formelt siges, at en udgift bevilges, uden at offentligheden har hørt den tre gange behandlet i tinget. Til gengæld er den offentligheden reelt bekendt gennem pressen. Pressen får jo, lige så tidligt som finansudvalgets medlemmer, ja, undertiden endog tidligere, de pågældende aktstykker, og da det i vore dage i realiteten er gennem pressen og ikke gennem overværelse af tingets forhandlinger — vi kan roligt sige, at der er mange, mange lejligheder, hvor der er meget, meget få mennesker, der overværer tingets forhandlinger — offentligheden får kendskab til, hvad der sker herinde, og pressen har dette kendskab, så synes jeg,

offentlighedskravet i og for sig er opfyldt. Pressen får jo at vide, hvorledes de enkelte partier har stemt, og hvad deres argumenter har været for denne eller hin stilling overfor et forslag.

Selve drøftelsen i finansudvalget såvel som i andre udvalg bør være uden offentlighed, og den vigtigste grund dertil er efter min opfattelse, at kun derved opnår vi, at de saglige hensyn nogenlunde holder de rent partitaktiske hensyn i tømme. Lukket behandling i møderne er en gammel regel i vort parlamentariske liv, og den tror jeg vi skal beholde.

Der er så en lille ting, jeg gerne vil sige tilsidst. Jeg erkender, at det måske er meget inkonsekvent af mig at sige det, men jeg kan alligevel ikke lade være. Det ærede medlem fru Else Zeuthen talte lidt om hjælpen til UNICEF, altså FN's internationale børnehjælpearbejde, og til trods for og måske stik imod det, jeg lige har stået og sagt om at vise den yderste sparsommelighed, må jeg give fuldstændig tilslutning til dem, der interesserer sig for at gøre noget ud af dette internationale hjælpearbejde. Jeg tror, det har overordentlig stor betydning, som også det ærede medlem fru Else Zeuthen fremhævede, at dette hjælpearbejde for de underudviklede lande får en virkelig støtte fra de gamle kulturlande. Jeg tror, det er en af de måder, hvorpå vi lettest udligner de store uligheder, der er, og som sikkert mere end noget andet kan bidrage til, at det bliver muligt at nå frem til mere fredelige forhold.

Bertel Dahlgaard: Jeg finder ingen anledning til at forlænge finanslovdebatten ret meget. Den høje regering har fremlagt sine synspunkter, som jeg har gjort mine bemærkninger til; ordførerne for venstre og konservative har ligesom i september ikke ønsket at give et samlet billede af den økonomiske og finansielle politik, man eventuelt kunne tilråde overfor den særlige økonomiske situation, og jeg er derfor udelukket fra nærmere at karakterisere de herrens hensigter. Derfor skal jeg indskrænke mig til et par bemærkninger.

Jeg takker den højtærede forsvarsminister for hans svar på mit spørgsmål om, hvad der er sandsynlighed for at det militærsystem, der er bygget op, vil forudsætte af udgifter til anlæg, drift og vedligeholdelse efter

[Bertel Dahlgaard.]

finansåret 1955—56. Ministeren udtalte, at svaret på nærværende tidspunkt ikke kunne være udtømmende, idet nogle nødvendige beregninger ikke er tilendebragt endnu, og det er der jo ikke noget at sige til, men jeg ønsker her at præcisere, at det vage svar i hvert tilfælde synes at indeholde dette, at hvis der ingen ændringer sker med hensyn til grundlaget for den gældende forsvarsordning, vil denne ordning efter april 1956 kræve meget større militæruddgifter, så store, at de, som ministeren udtalte, vil nødvendiggøre nye og meget store skatter. Skal det undgås, er der, såvidt jeg kan skønne, rent logisk kun to muligheder, enten at revisionen af forsvarsordningen, som skal ske i indeværende vinter, medfører ændringer, der resulterer i besparelser, eller at der stilles betydelige midler til rådighed fra allieret side, hvilken mulighed der, som den højtærede minister sagde, efter et års overvejelse i USA endnu ikke var skabt klarhed over. Jeg har altså ønsket at præcisere, at sådan er stillingen.

Jeg har for mere end et år siden her i tinget fremhævet, at sådan ville stillingen sikkert blive, idet man fra første færd har undervurderet de økonomiske konsekvenser. Det er jo i det hele taget sådan, at der næsten ikke er et eneste punkt, hvor det, man gik ud fra, og det, man sagde, da man i 1949 gik ind i den nye udenrigs- og militærpolitik, har holdt stik. Når jeg har fremhævet dette særlige punkt under finanslovbehandlingen, er det, fordi det har så vidtrækkende finansielle og økonomiske konsekvenser. Det går efter mit skøn ikke an, at man stadig her skyder de ubehandlede spørgsmål til side, indtil den hårde virkelighed kommer bagpå folketinget og bagpå befolkningen.

Efter den gældende lov skal lovgivningen om forsvarsrets ordning forelægges til revision i indeværende folketingssamling. Afgørende forudsætninger for det danske forsvar er fundamentalt ændret som følge af de nye våben, der vil ændre hele den militære strategi. I andre lande begynder man allerede at drage konsekvenserne heraf. De økonomiske forudsætninger, man byggede på for 3 år siden, er på mere end eet punkt bristet. Hvidenten man taler med politikere eller følger højtstående militæ-

res foredragsvirksomhed eller journalistiske virksomhed, synes der at herske almindelig rådløshed med hensyn til fremtiden. Jeg forstod derfor overhovedet ikke, hvad det ærede medlem hr. Thestrup tænkte sig, da han nu udtrykte ønsket om at opretholde ro, så der ikke stadig tilstræbtes ændringer på dette område. Jeg troede dog, der var nogenlunde forståelse i hele tinget af, at intet er sikrere end ændringer i den kommende tid med hensyn til den danske forsvarsordning.

Det er under disse forhold, jeg har henstillet til regeringen snart at give tinget og befolkningen oplysning om, hvornår og hvorledes den agter at tilrettelægge de dybtgående overvejelser, der her er nødvendige, og som finansielt set er af en så umådelig rækkevidde. Efter de udtalelser, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen fremsatte for lidt siden om den finansielle situation og om nødvendigheden af en langtidsvurdering vedrørende landets finansielle forhold, måtte man tro, at det ærede medlem ville være enig i en sådan henstilling, men i hvert fald: jeg gentager henstillingen. I øjeblikket er disse problemer uoverskuelige, men også for regeringens egen skyld tror jeg, man snarest må nå frem til en klaring, ellers kan det meget let en dag brænde sammen for regeringen.

I tilknytning til de bemærkninger, der er fremsat af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, vil jeg gerne nu ved slutningen af finanslovbehandlingen rette en henstilling til folketingets ledelse om til næste år at lægge en fast plan for finanslovbehandlingen. Det er nu 14 dage siden, finanslovbehandlingen indledtes, og den er derefter gennemført i små brudstykker. Jeg vil tro, at selve finanslovbehandlingen, når vi nu er færdige, kun vil have strakt sig over ca. 10 timer, men altså plukket i stykker over 14 dage, medens den burde være ført til ende over 2, højst 3 dage.

Der kan under disse forhold overhovedet ikke blive tale om en sammenhængende meningsudveksling, og efter mit skøn er hverken tinget, pressen eller offentligheden tjent dermed. Jeg ved, hvor svært det kan være for den højtærede formand at gå imod særlige ønsker, der på det ene eller andet tidspunkt fremkommer fra regeringen eller fra medlemmer om udsættelse af debatten,

[Bertel Dahlgaard.]

men jeg håber, at den højtærede formand vil se det som et udtryk netop for min tillid til ham, når jeg anråber ham om at bruge sin myndighed til at få plan og stil over den danske finanslovdebats form.

Alfred Jensen: Også jeg vil tilslutte mig ønsket om, at kommende finanslovdebatter bliver mere koncentrerede. Det er ret utilfredsstillende, at debatten strækker sig over en så lang periode, som vi har oplevet i år. Det forekommer mig ikke, at der er kommet særlig meget frem under finanslovdebatten her. Det er kun få talere, der har haft ordet, og det er væsentligt de samme problemer, som har været berørt i ordførertalerne, men dog mener jeg, at selvom debatten har været spredt, kortvarig og egentlig ikke sprængfyldt med nye tanker og indlæg, så har den alligevel tjent til at skabe klaring, jeg kan måske sige en vis klaring.

Det finanslovsforslag, der blev fremsat af regeringen, er blevet modtaget med tilfredshed af de tidligere regeringspartier. Det kom til udtryk, da ordførerne for venstre og det konservative folkeparti havde ordet i første omgang, men det er også kommet til udtryk i dag. Der er almindelig tilfredshed med det, der står i finanslovsforslaget, og med de ord, der er sagt her i tinget, men der er nogen bekymring over de udtalelser, finansministeren og andre medlemmer af regeringspartiet fremsætter udenfor det høje ting. Det forstår man godt, fordi der savnes en vis harmoni mellem det, der siges her, og det, der siges udenfor. Men det er rigtigt, at man måtte få et indtryk af samstemmighed, når man hørte de to tidligere regeringspartiers ordføreres udtalelser og finansministerens replicerende udtalelser her forleden.

Der er enighed om, at den højtærede finansminister har holdt den samme tone ved fremsættelsen af finanslovsforslaget, som den tidligere regering gjorde; der er enighed om, at man skal søge at holde forbruget nede, og jeg bemærkede mig, hvor omstændeligt og vagt de to partiers ordførere talte om, at der endelig måtte etableres en pause i reformerne. Jeg forstår det sådan, at finansministeren ikke frivilligt fraviger den nedskæringslinie, der er

nedlagt i finanslovsforslaget, og det gør jeg, bl. a. fordi han overhovedet ikke omtalte de ting, jeg fremdrog, da jeg havde ordet i første omgang, og det var dog temmelig væsentlige ting: manglerne ved hospitalsvæsenet, katastrofale skoleforhold, de utilstrækkelige tilskud til videnskaben samt ungdommens formål, uddannelse og sport. Det, jeg nævnte om beskæftigelsen, kan heller ikke siges at være uden interesse: hvad man ville gøre for at sikre, at der blev mere arbejde, end der tilsyneladende måtte komme fremefter. Der blev heller ikke fra ministerens side knyttet bemærkninger til mine udtalelser om militærudgifterne, end ikke da jeg nævnte, at det var en stor skuffelse, at det, der var stillet i udsigt for det kommende år med hensyn til udgifter til militæret, ikke blev holdt.

Ministeren talte i september måned om, at regeringen ville bestræbe sig for at holde de militære udgifter indenfor den ramme, man havde i år, nemlig 940 mill. kr., men ikke desto mindre møder man med et forslag på 980 mill. kr. Alt det havde ministeren intet at bemærke til. Nu er tavshed naturligvis også et svar, og jeg er heller ikke i tvivl om, at de bemærkninger, ministeren har fremsat på anden måde angående kommende udgiftsforøgelser, også var en art svar til mig. Han takkede for tilslutningen til, at der skal spares, og gav udtryk for, at det ofte gør ondt at skulle holde de løfter, man har givet. Nu ved jeg ikke, om det just var til de to tidligere regeringspartier, denne formaning var henvendt, men den blev i hvert fald fremsat. Det vil sige, at alle ude i landet, der håber på en ny reformperiode i dansk politik, ikke, hvis det står til regeringen, skal gøre sig forhåbning om, at en sådan kommer. Jeg tror, at alle de, der regner med reformer og forbedringer på de kulturelle og sociale områder, f. eks. en folkepensionsordning, kan kigge i vejviseren efter forbedringer. Jeg sagde udtrykkeligt, at hvis det stod til regeringen, ville der ikke komme sådanne forbedringer. Det siger jeg, fordi jeg har den opfattelse, at den indstilling, regeringen har, ikke deles af de mange hundredtusinde arbejdere og småkårsfolk. De er ikke indforstået med den linie, man følger i finanslovsforslaget, og som betyder en videreførelse af ned-

[Alfred Jensen.]

skæringerne fra juli og september i år. Ude i befolkningen er man ikke indforstået med, at den almindelige borgers købekraft skal begrænses, tværtimod. Man ønsker sociale forbedringer, man ønsker, at de, der kun har en beskednen indtægt, skal have lov til selv at bruge de usle kroner, de tjener, til at klare dagen og vejen. Det er min opfattelse, at den utilfredshed, der er ude omkring i landet, også kommer til udtryk her i tinget, måske i vage vendinger, men dog på en sådan måde, at der ikke kan være tvivl derom. Jeg tror, at der — ikke mindst i den socialdemokratiske gruppe — findes mange, som i højeste grad er utilfredse med de spareforanstaltninger, man har truffet beslutning om at gennemføre, og med dem, man agter at gennemføre. Jeg har således hæftet mig ved forskellige ønsker om forbedringer på visse områder, der er fremkommet under finanslovdebatten, og udtalelser f. eks. om, at visse kommuner har svært ved at bestride udgifterne til at holde sejløb klare o. s. v. Det er utvetydige ønsker og krav, der fremkommer, om større bevillinger fra statens side. Der er ærede medlemmer, som har talt på en sådan måde, at der ikke er tvivl om, at de ønsker større bevillinger givet. Jeg tænker f. eks. på det ærede medlem hr. Peter Jørgensen, som talte om de utilfredsstillende forhold indenfor sindspsygevæsenet.

Jeg går ud fra, at når det ærede medlem taler, som han gjorde, er det ikke for at tilfredsstille vælgerne i Aarhus og ikke for at kapre stemmer, men fordi han som en art sagkyndig har kendskab til, at forholdene på dette område er aldeles uforvarselige. Jeg forstår godt, at det ærede medlem, som arbejder med disse forhold, må fremdrage dem, for han har en forpligtelse til at sige til i rette tid og på rette sted, og det er jo netop her ved finanslovsforslagets behandling. Det ærede medlem understregede, at en ny tilsidesættelse eller undskyldelse af det planlagte byggeri vil

være aldeles uforsvarlig. Jeg behøver ikke at omtale i enkeltheder, hvad det ærede medlem sagde; det kan de, der ikke hørte det ærede medlems tale, sætte sig ind i ved at læse fortrykket. Jeg vil blot gøre opmærksom på, at det ærede medlem sluttede med at sige, at hvis man ikke gennemfører det planlagte byggeri, vil man ikke kunne gennemføre de moderniseringer, som er nødvendige, for at man kan ophøre med at bruge hospitaler, der er mere end 100 år gamle og aldeles ikke egner sig som helbredelsesanstalter. Jeg gør opmærksom på, at de beløb, der skal bruges, ikke er beløb, der først dukker op her ved denne finanslovbehandling. Det drejer sig om bevillingsmæssige spørgsmål, der har været behandlet tidligere. Et af forslagene om byggeri blev behandlet i 1947, et andet i 1953. Forslagene er diskuteret, beslutninger er truffet, og når man ikke gennemfører dette byggeri, er der faktisk tale om nedskæring på det sociale område; det skal man hæfte sig ved dér, hvor man taler om, at man ikke vil skære ned. Jo, man vil skære ned, og der bliver skåret ned.

Det ærede medlem hr. Peter Jørgensen nævnte også de store årgange af unge, der snart melder sig, og gjorde opmærksom på en enkelt side af sagen, nemlig at der ikke i tilstrækkeligt omfang er undervisningsanstalter for dem. Det ærede medlem kunne for den sags skyld have taget andre sider af sagen med, f. eks. skolevæsenet, for hvilket spørgsmålet allerede i dag er aktuelt. Det er klart, at hvis man ikke bevilger de midler, som er nødvendige for at bevare undervisningsstandarden, gør man sig skyldig i nedskæring.

Det ærede medlem fremdrog endvidere spørgsmålet om de midler, der stilles til rådighed for sporten. Det ærede medlem nævnte Firmaernes Idrætsforbund og gjorde opmærksom på, at det var aldeles utilstrækkeligt, at der blev ydet 25 000 kr. til et forbund, som omfatter 65 000 medlemmer. Når dette drages frem, kan det vel kun ses som et udtryk for, at netop dér, hvor det

[Alfred Jensen.]

ærede medlem færdes, er man klar over, at de midler, der stilles til rådighed, ikke er tilstrækkelige. Hvad der gælder her, gælder adskillige idrætsklubber, som ikke har den præferencestilling, at de i bestemte situationer kan få tilskud af deres firmaer, men kun har deres fattige medlemmer at henvende sig til.

Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen fremdrog et spørgsmål vedrørende beskæftigelsen. Han sagde, at det forekom ham at være en paradoksal tilstand, at når et stigende antal mennesker ønsker at komme i arbejde, synes det under vort nuværende samfundssystem faktisk at være en ulykke. Jeg drager det frem, fordi det er et problem, som menigmand står overfor. Man synes, det er paradoksalt — og det er det også — at når folk vil arbejde, når folk kan berige samfundet med en produktiv indsats, er det til skade. Det er imidlertid ikke mærkeligt, for det hænger sammen med det samfundssystem, vi lever under, det kapitalistiske. Det må det ærede medlem vide. Vi lever i et classesamfund, hvor det ikke er arbejdernes, ikke folkets interesser, der er afgørende, men kapitalisternes, ja, jeg må måske hellere sige højfinansens, finanskapitalens interesser. Såvidt jeg husker, var det det tidligere medlem af dette ting, professor Birck, der kaldte denne magt for det tredje ting. Det er den, der er afgørende for forholdene i landet og aldeles ikke arbejdernes eller folkets interesser, ej heller arbejdernes indsats for at få en større andel i det produkt, de fremstiller med deres hænder. Det forekommer mig derfor mærkeligt, at det ærede medlem kan henfalde til at tro, at man kan løse problemet bare ved at rationalisere. Han må dog bedre end nogen anden vide, at rationaliseringen hovedsagelig har ført til, at arbejderne præsterer mere, og at de, der lever af andres arbejde, er bedre stillet nu, end de har været det tidligere. Han må også vide, at det er profitten, der er afgørende for de herrer, der udnytter andres arbejdskraft. Det er derfor ikke rimeligt at anvise en sådan udvej.

I mit første indlæg gjorde jeg opmærksom på, at der ikke var meget at hente i retning af øget afsætning i den vestlige del af verden, og på, at det ikke var så lang tid siden, at

praktisk talt alle vesteuropæiske lande søgte at få så meget handel i gang med Østeuropa som muligt, ikke fordi man elsker samfundssystemet i Østeuropa eller de mennesker, der lever der, men fordi man deri så en chance for at få afsat den produktion, som man ikke var i stand til at sælge i Vesteuropa; der danner en art økonomisk enhed. Ingen af de ærede talere har taget dette spørgsmål op, ej heller ministeren, og det beror vel på, at man erkender, at sådan er forholdene; vi er ikke i stand til at øge vor afsætning. Derfor er der kun liden trøst og ikke meget håb at hente i de udtalelser, det ærede medlem hr. Hans Rasmussen fremsatte vedrørende rationalisering. Det er helt andre steder, der skal sættes ind.

Jeg vil gerne drage nogle flere udtalelser frem som bevis for, at der trods alt i den socialdemokratiske gruppe findes forståelse for, at i det kapitalistiske samfund er det ikke folkets interesser, der er i højsædet, men det er de personers interesser, som lever af andres arbejde. Jeg tænker her på, hvad det ærede medlem hr. Th. Mikkelsen omtalte. Han gjorde opmærksom på, at Danmark ikke er ligestillet med de andre vesteuropæiske lande i den økonomiske konkurrence, og at Danmark ikke kan være det, fordi det er et råstoffattigt land. Det ærede medlem omtalte de konkurrencemetoder, som de store lande anvender overfor de små, og at det næsten er umuligt for de små lande at begå sig, når de store sætter ind for at erobre afsætningsmarkeder for deres produktion. Her står de store stater meget stærkt i konkurrencen. Såvidt jeg forstod, så det ærede medlem hr. Th. Mikkelsen ikke nogen løsning på problemet, og heller ingen lyspunkter i det økonomiske samarbejde i Vesteuropa. Tværtimod tror jeg, at han havde bekymringer for fremtiden, idet de foringede afsætningsmuligheder efter hans opfattelse kunne få alvorlige følger for beskæftigelsen i fremtiden.

Disse bekymringer deles ikke alene af eventuelle meningsfæller indenfor det ærede medlems gruppe, men også af andre langt udover den socialdemokratiske gruppe. Der er fremsat ønske om øget handel med Østeuropa fra landbruget, ikke alene fra husmændene, men også fra det store landbrug. Rederne har ønsket at få øget handel med

[Alfred Jensen.]

de lande, der grænser op til Østersøen, og vi ved også, hvad der er sagt fra industri og handel om dette problem. Det vil sige, at der hersker klarhed over, at det er helt andre veje, man skal gå, hvis man skal løse problemerne.

De synspunkter og den bekymring, som det ærede medlem hr. Th. Mikkelsen har givet udtryk for, har vi kommunister gjort os til talsmænd for den ene gang efter den anden. Vi har påvist, at det ikke var nogen løsning at gå ind i et vesteuropæisk samarbejde på disse områder; det ville stadigvæk medføre øgede vanskeligheder, for når man spiser kirsebær med de store, får man stenene i øjnene.

Jeg vil også tro, at der i den socialdemokratiske gruppe er utilfredshed med den skattepolitik, der føres. Jeg har ganske vist ikke i tinget hørt nogen af de ærede medlemmer udtrykke en sådan utilfredshed, men jeg træffer også ærede medlemmer udenfor dette ting. Jeg var forleden til diskussion om problemer, der vedrørte rente- og skattepolitikken, og under diskussionen sagde et af tingets ærede medlemmer, at hvis vi fik en venstre-konservativ regering, ville skatterne gå i vejret. Jeg forstod ikke rigtig, om han var modstander af det, men jeg har det indtryk, at han forstod, at forsamlingen ikke ønskede noget sådant. Det kender vi så godt, for det drejer sig ikke alene om de direkte skatter, det drejer sig også om forbrugsafgifter, der rammer den lille mand. Jeg havde forøvrigt ventet, at det ærede medlem den dag, da finansministerens lovforslag om huslejeskat var til behandling, havde været ordfører, så han kunne have fået lejlighed til at vende sig mod skatteforhøjelsen, men det var han ikke. Det skyldtes måske, at han ikke var så glad for at tale om den sag, jeg ved det ikke, men såfremt han er modstander af denne forhøjelse, er han i hvert fald ikke på linie med ministeren, der har fremsat forslaget. Ministeren har iøvrigt i sit indlæg under finanslovdebatten været meget utilfreds med, at venstre og konservative i foråret satte ind for en skattelettelse, og det vidner ganske godt om, at de ønsker, som arbejderklassen nærer om at få lettelser i beskattningen og i forbrugsafgifterne, ikke findes hos regeringen. Om de findes hos den

socialdemokratiske gruppe, ved jeg ikke, men de findes ikke hos regeringen, der tværtimod ønsker at hæve skatterne. Jeg har vel lov at sige, at man jager efter den jævne mand; det er her, der skal sættes ind, det er her, der skal tages flere penge. Jeg ser i pressen, at regeringen tumler med planer om nye skatter. Jeg har set lovforslaget om huslejeskat.

Hvad der kommer derudover, ved jeg ikke. Jeg har hørt nævnt beløb på over 200 mill. kr. mere i skat, og det er klart, at det ville blive kolossale byrder på alle her i landet, der har en lille indkomst; ja, det ville også blive byrder for dem, der har en stor indkomst, men de, der har den mindste, har den ringeste bærekraft, og det er derfor, jeg interesserer mig mest for dem.

Imidlertid vil jeg i denne forbindelse foruden at vende mig imod disse skatteforhøjelser spørge, hvad hensigten er med de skatter, der kræves op. Skal de beløb, der nævnes i finanslovforslaget, bruges til at forøge overskuddet på statsfinanserne? Er det meningen, man vil op på 500—600 mill. kr. i overskud, eller er det meningen, at de forøgede indtægter, man her sigter efter — om man får dem, ved jeg ikke — skal bruges til andre formål? I bekræftende fald: Vil man slippe nogle af dem til sociale formål? Det strider jo ikke mod den erklæring, statsministeren fremsatte ved folketingets åbning, da han talte om, at hvis der skulle komme udgiftsforøgelse, måtte de dækkes ind ved hjælp af nye skatter. Nu ser jeg ikke rettere, end at der kommer mindst 200 mill. kr. mere i skatter, for så vidt regeringen får sine planer realiseret. Skal de bruges til sociale foranstaltninger? Til at forhøje aldersrenten? Til at sikre noget mere til ungdommen? Til at fremme hospitals- og skolebyggeri? Jeg kan for den sags skyld også tage boligbyggeri med. Er det hensigten? Eller skal pengene bruges til militæret? For sådan kan man også spørge. Jeg overser ikke, at tjenestetiden nu endelig er fastlagt til 16 måneder, og jeg vil benytte anledningen — det er så sjældent, jeg har lejlighed til det — til at takke forsvarsministeren for, at han omgående, efter at jeg stillede mit spørgsmål til ham, har givet det svar, at tjenestetiden fastsættes til 16 måneder. Jeg fremsætter takken, fordi jeg synes, det var det rette tidspunkt at gøre det på, så

[Alfred Jensen.]

de unge mennesker ret hurtigt bliver klar over det og inden jul får besked om, hvor lang tid de kan forvente at skulle ligge inde. Jeg ser nok, at man herigennem kan holde sig indenfor visse af de udgiftsgrænser, som er fastsat i finanslovsforslaget, men heri er der i og for sig ingen betryggelse. Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard har gjort opmærksom på, hvad forsvarsministeren iøvrigt selv har udtalt, at udgifterne vil være stigende fremefter, og det er jo ret foruroligende, som situationen er. Jeg har allerede nævnt, at man måtte forvente, at udgifterne til militæret kun kom op på 940 mill. kr. for det kommende år, men i virkeligheden er de jo projekteret til 980 mill. kr. Det lover ikke godt, når man stiller en stabilitet af udgifterne i udsigt, at man senere kommer med en sådan overskridelse.

Hertil kommer så alt det nye i situationen, som indebærer, at vi kommer til at stå overfor krav udefra om forøgede udgifter. Jeg ved naturligvis ikke, hvad der vil komme, og jeg er enig med det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard i, at vi må regne med ændringer, endda meget store ændringer, men jeg ser ikke rettere, end at hvis man får held til at gennemføre Parisaftalerne, vil der komme et pres på Danmarks forsvarsudgifter, for så vil man komme og kræve mere. Det vil man gøre ikke alene af den grund, at den øverstbefalende for Europahæren får større myndighed, men man vil også gøre det, fordi en gennemførelse af Parisaftalerne med Vesttysklands genbevæbning uvægerligt vil medføre en skærpelse af situationen, uvægerligt vil medføre, at den øverstbefalende, det være sig i den ene eller den anden afdeling af NATO, kan komme med henvisninger til, at nu er der skabt større styrker på den anden side af det, man kalder jerntæppet.

Vi har den opfattelse, at de militære udgifter må længere ned, og jeg tror, den opfattelse deles af store dele af det danske folk, ja, af flertallet. Når vi vil gå den vej, nytter det ikke noget, man engagerer sig i aftaler af den art, man har truffet i Paris; så må man afvise noget sådant. Det forekommer mig i det hele taget, at det, der er sket i den seneste tid, er af en sådan karakter, at man bliver nødt til at tage spørgsmålene op til behandling på en helt anden

basis end tidligere. Alt det, videnskabsmændene fortæller om atom- og brintbombeforsøg, er jo af en sådan karakter, at ingen roligt kan se på, hvad der sker. Man bliver nødt til at søge frem ad den vej, vi kommunister og også andre har anvist: at det er muligt gennem forhandling, gennem sikkerhedspagter at nå frem til nedrustning og nedskæring af de militære udgifter, så vi kan komme ind i en periode af stabilitet, hvor vi ikke behøver at regne med øget frygt og øgede militærudgifter.

Det forekommer mig at være ganske urimeligt, når man diskuterer vore valutamæssige og øvrige økonomiske forhold, at se bort fra den handelspolitik og den militærpolitik, landet fører. Det er ganske urimeligt, at man uden at tage disse ting i betragtning vil søge at klare problemerne angående befolkningens levevilkår, det være sig bolig, arbejde, forbrug eller sociale foranstaltninger. Jeg vil tro, at den jævne mand her i landet aldrig betragter folkepensioneringen, boligforholdene, beskæftigelsesforholdene, skole- og hospitalsproblemerne uden at sætte dem i forbindelse med de militære udgifter og de handelspolitiske forhold, og jeg ser heller ikke rettere, end at man ikke kan komme uden om at gøre det, og det burde vi også gøre, når vi debatterer sagerne her i tinget. Men det er faktisk sådan, at flertalspartierne i tinget ikke tager på problemerne på den måde; det er faktisk kun de mindre partier, der har opstillet problemerne på en korrekt facon. Jeg håber, at de kritiske røster, der har ladet sig høre, ikke alene er udtryk for, at der findes medlemmer, som mener, at de skal have sagt visse ting for at berolige deres samvittighed, jeg håber også, de er udtryk for, at disse medlemmer ønsker, der skal ske ændringer på de felter, angående hvilke de har hævet deres røst, og jeg håber, at de, der har fremsat sådanne kritiske synspunkter, vil gøre deres til, at dette finanslovsforslag kan få en ændret affattelse, når det kommer til anden og tredje behandling.

Jeg opfordrer direkte dem, der har udtalt sig på linie med mig i de forskellige spørgsmål, til at gøre deres til at ændre finanslovsforslaget, så det kan få en mere tilfredsstillende form, end det har i øjeblikket. Jeg kan forsikre de ærede medlemmer om, at de vil have rygdækning ude i landet blandt deres

[Alfred Jensen.]

vælgere, når de lægger en sådan optræden for dagen.

Oluf Pedersen: Må jeg først takke det ærede medlem hr. Thestrup for den — sådan opfattede jeg det — undskyldning, han gav for de konservatives bidrag til betænkningen om grundskyld. Jeg bebrejdede ham, at det konservative mindretal i betænkningen side 181 havde citeret, først noget fra det socialdemokratiske forslag, dernæst noget fra retsforbundets forslag, hvorefter man stillede disse to ting sammen og så, samtidig med at man påstod, at der efter kommissionens forslag kun blev tale om en beskeden skattenedsættelse, hævdede, at forslaget gennemførelse til trods derfor alligevel ville kræve en trediedel af alle formuer.

Jeg forstod det ærede medlem sådan, at når man havde skrevet dette i den konservative betænkning, skyldtes det manglende forståelse — og det må jeg jo respektere; man kan ikke forlange mere.

Jeg må hertil føje, at vi i retsforbundet er enige i den tale, der fra så mange sider har lydt om besparelser — og det gælder også besparelser i forsvaret. Det er, som om det går gennem denne forhandling, at man i virkeligheden fra alle sider er enig i de besparelser, der har fundet sted. Jeg tror, at alle medlemmerne inderst inde er tilfredse med de besparelser, der er gennemført — i alt fald er der ingen, der protesterer, ikke engang venstre og konservative. Jeg tror også, man bliver nødt til at tage dette problem op. Jeg forstod den konservative ordfører sådan, at man ikke skulle ændre noget ved ordningen. Jeg tror tværtimod, det ligger lige modsat: at den udvikling, som har fundet sted, nødvendiggør en fuldkommen ændring i opfattelsen — men vi får jo se.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen talte om, at „vi kommunister“ har anvist nedrustning som middel. Nu ved jeg ikke, hvem „vi kommunister“ er; det er vel de danske kommunister? Jeg synes nemlig, det var en helt anden tale, der lød fra andre kommunister for et par dage siden i de meddelelser, vi fik fra Moskva.

Under min tale i første omgang omtalte jeg en næsten utrolig meddelelse, der var fremkommet i pressen, om, at den højtærede

økonomiminister havde støttet forslag om 30 pct. nedsættelse af told som et beskedent skridt i den rigtige retning. Der var ingen, der protesterede imod meddelelsens rigtighed — så klog må den højtærede minister altså være blevet. Men til gengæld tyder det ikke på, at ministerens klogskab har smittet af på regeringen, hverken økonomisk eller politisk, når det fortælles i dagspressen, at regeringen sysler med en plan om toldforhøjelser på 50 mill. kr. — eller med andre ord med forslag, ikke om 30 pct. toldnedsættelse, men om 30 pct. forhøjelse.

Vi ved alle, at en told på 50 mill. kr. betyder det mangedobbelte i varefordyrelse. Det giver stigning i pristal, det giver højere lønninger, større offentlige udgifter og svækkelse af dansk konkurrenceevne på alle andre områder end lige netop med hensyn til den „beskyttede industri“. For denne bliver det en sovepude, og yderligere sker der en kapitalisering med mulighed for højere udbytte — lønnen i de „beskyttede industrier“ bliver derimod ikke højere. Det hele bliver til falsk kapital, der skal forrentes af den arbejdende befolkning gennem fordyrelse af livsforbrødenheder, med nedsat købeevne og oven i købet — det viser alle erfaringer — med øget lediggang. Såvidt jeg kan se, har regeringen fået anvist denne vej af formanden for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, den mest reaktionære forsamling indenfor området, og det er da også betegnende, at den politik kun kan drives med støtte fra de konservative. Til gengæld vil socialdemokratiet, hvis den politik gennemføres, gøre sig fortjent til kontant tilskud fra industrien — ligesom andre partier, der ikke har været i stand til at klare sig selv i økonomisk henseende.

Jeg advarer imod prisforfalskning ved told. Vi må så se, hvad det udvikler sig til — ingen kan jo hindre den højtærede regering i at begå selvmord, hvis den har lyst til det. Men det er mindre og ikke mere falsk kapital, vi skal frem til. Det, vi trænger til, er ikke told, men grundskyld, og det helt rigtige er derfor forøget grundskyld til afvikling af al told. Derved bortfalder den falske kapital indenfor industrien, derved kommer vi også af med jordrenten som privat udbytteobjekt. Derfor har grundskyld og frihandel været tvillinger, som

[Oluf Pedersen.]

hører sammen, og derfor er begejstringen for told og frygten for grundskyld højfinanssens kendemærke.

Det er nemlig en fejltagelse, desværre tilmed en skæbnesvanger fejltagelse, når det ærede medlem hr. Thestrup og i nogen grad — såvidt jeg har forstået — også det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard har været inde på, at regeringens forslag om 1 pct. grundskyld nok var brugbart i byerne, men i landdistrikterne hovedsagelig ville virke som en byrde på erhvervet. Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard oplyste, at grundskyldpromillen var steget langt mere i landdistrikterne end i hovedstad og provinsbyer — for landdistrikterne nævnte han en stigning på fra 17 til 42 promille. Selvom tallet knap er helt rigtigt — uden statstilskud til nedsættelse af den amtskommunale grundskyld ville den i 1939 have været over 20 — må det dog ikke glemmes, at værdien af jorden i dag, hvis man ikke går ud fra vurderingen af 1950, men fra handelsprisen, antagelig ligger ca. 70 pct. højere, og at grundskyldpromillen, hvis den blev lignet ud fra denne værdi, kun ville være ca. 22. Men dette fortæller også, at jordværdien ikke er faldet på grund af den forhøjede promille, men at den til trods for denne forhøjelse af promillen er steget.

Der er forøvrigt — det er ingen hemmelighed — store forskelligheder i landdistrikterne, men ligningsforholdet mellem skatterne på fast ejendom og på indkomst er gennemsnitlig faldet fra 45 til 36, altså gået 20 pct. ned. Derved er indkomstskatterne steget forholdsvis mere også i landkommunerne; dette har givet større byrder på arbejde og erhverv, og denne omlægning har forøget den stærke stigning i indkomstskatterne. Grundskyld er nemlig ikke en byrde på landbruget eller andre erhverv. Den er vejen til en lettelse af byrderne, der hviler på erhvervene. Bruger man grundskylden som middel til at få lavere diskonto og mindre kreditindskrænkning, vil det være en stor lettelse for det arbejdende landbrug, ja, for mange endda redningen ud af en akut krise. Det vil også lette adgangen til jord, ikke mindst ved nedsættelsen af den store risiko, der er ved de abnormt høje salgspriser. Det kan kun

blive til gavn for erhvervet, men selvfølgelig — det må man gøre sig klart — vil den, som opgiver erhvervet, sælgeren, få en mindre gevinst. Han vil tjene mindre end ellers på kronenedskæringen. Det vil dog være en fundamental fejltagelse at betegne kronenedskæringens gevinst som en erhvervsindkomst for landbruget; den var uret overfor sparerne, den gav højere ejendomspriser, og den kan blive en skæbnesvanger risiko for de unge. Det er ligetil, mener jeg, at bruge grundskyldens beløb til skattenedsættelse, og det bedste var utvivlsomt fjernelse af told. Det ville sænke driftsudgifterne uden at sænke eksportpriserne, og det ville derfor lette byrden for erhvervet.

Dette var det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard også fuldtud klar over tidligere. Han var jo medlem af det ministerium, der dannedes den 29. april 1929, og hvis chef, Th. Stauning, den 14. maj 1929 i folketinget fremsatte en erklæring, hvori det som regeringens program blev fremhævet af den daværende statsminister:

„Flytning af skattebyrden fra arbejde og forbrug til samfundsskabte værdier og til indtægt og formue, der er frugten af andres arbejde“.

Den ene procent grundskyld, som regeringen har foreslået, er helt på linie hermed. Om den skal med i lejeloven, er et spørgsmål, vi kan tale om. Det afgørende er, at vi får den, og at vi når frem til at inddrage al værdistigning, når frem til fuld grundskyld til afløsning af eller erstatning for andre skatter, der hviler på arbejdsskabte indtægter, sådan som socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets repræsentanter sammen med andre, udgørende et flertal i grundskyldskommissionen, gik ind for, et flertal, der også svarer til et flertal her i tinget. Det ville være en reform, der ville virke lige stik modsat af toldforhøjelser.

Jeg håber, at der herom kan blive enighed mellem socialdemokratiet, det radikale venstre samt retsforbundet. For venstre gælder, at det efter sin tradition burde være med, men det vil dog næppe ske, således som venstre i øjeblikket er omklamret af det konservative folkeparti, man hviler jo trygt i det konservative favntag.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Udvalget angående forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v. har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendoms-skatter har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om midlertidige bestemmelser vedrørende påligningen af indkomst- og formueskat til staten m. m. har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Viola Nørløv har meddelt mig, at hun ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

Agter justitsministeren at fremsætte lovforslag om slagtelov i indeværende folketingsår?

Folketingsmand Adolph Sørensen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

Vil ministeren foranledige, at forholdene for postvæsenet i Hørsholm og Birkerød forbedres på en sådan måde, at det står i rimeligere forhold til den udvikling, der i anden henseende er sket i de to byer?

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

På den af indenrigsministeriet i medfør af valglovens § 50 udarbejdede liste findes opført som 1. stedfortræder for afdøde folketingsmand Hans Hansen (Rørby) i Haderslev m. fl. amters amtskreds skolebestyrer Alfred Jørgensen, Christiansfeld, der i skrivelse af dags dato har meddelt, at han er villig til at modtage mandatet.

Ved folketingsmændene Fibiger og Damsgaard er fra Vestjysk Fiskeriforening modtaget en pjece, „Hanstholmhavnen, en ny Udfaldsport for Fiskeriet“. Eksemplarer af pjecen vil blive omdelt til tingets medlemmer.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 15. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i toldloven m. v.

2) *Fortsættelse af første behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1955 til 31. marts 1956.

Mødet hævet kl. 18⁶.

36. møde.

Onsdag den 15. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler indenrigs- og boligministeren, at han ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om byggeri med offentlig støtte.

Udenfor dagsordenen har den højtærede indenrigs- og boligminister ordet for at fremsætte det anmeldte lovforslag.

Indenrigs- og boligministeren (Kjærbøl): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om byggeri med offentlig støtte.*

Da jeg den 13. maj i år fremsatte et samlet lejelovs- og byggestøttelovsforslag i dette høje ting, var det med den motivering, at boligproblemerne burde løses under eet, idet målet såvel gennem lejelovgivningen som gennem byggestøtten er at skabe et rimeligt huslejeniveau. Dispositioner, der træffes på det ene område, vil få afgørende betydning for det andet.

Når udviklingen har medført, at jeg har set mig nødsaget til at skille de to lovforslag og fremsætte et særskilt lovforslag om ændringer i lejeloven og et særskilt nyt bygge-